

MILJÖUTSKOTTETS UTLÅTANDE 32/2006 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om växtskyddsmedel samt till lagar om ändring av kemikalielagen och 44 kap. 1 § i strafflagen

Till jord- och skogsbruksutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 20 september 2006 en proposition med förslag till lag om växtskyddsmedel samt till lagar om ändring av kemikalielagen och 44 kap. 1 § i strafflagen (RP 147/2006 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning och bestämde samtidigt att miljöutskottet ska lämna utlåtande till jord- och skogsbruksutskottet.

- överinspektör Tove Jern, jord- och skogsbruksministeriet
- överinspektör Kaarina Urrila, social- och hälsovårdsministeriet
- överinspektör Sari Autio, Finlands miljöcentral
- överinspektör Reijo Vanhanen, Livsmedels-säkerhetsverket EVIRA.

Dessutom har utskottet fått skriftligt utlåtande från miljöministeriet och Finlands Naturskyddsförbund rf.

Sakkunniga

Utskottet har hört

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om växtskyddsmedel som ska upphäva lagen om bekämpningsmedel från 1969. Den nya lagen kommer att tydligare göra lagstiftningen om växtskyddsmedel och övriga bekämpningsmedel. I lagen ska precis som nu ingå de krav för utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden som ställs i rådets direktiv om utsläppande av växtskyddsmedel på marknaden. Dessutom ska tillsynen över lagens efterlevnad och bestämmelserna om administrativa tvångsmedel moderniseras.

Bekämpningsmedelsnämnden föreslås bli nedlagd. Livsmedels-säkerhetsverket ska besluta om godkännande av växtskyddsmedel efter att

ha hört andra sakkunnigmyndigheter och sakkunnigorgan. Den fiskala avgiften för godkännande av växtskyddsmedel ska slopas och den avgift som tas ut till staten för myndigheternas prestationer fastställas enligt lagen om grunderna för avgifter till staten. För att säkerställa tillgången till växtskyddsmedel med liten efterfrågan kommer en lägre avgift att tas ut för godkännande av dem.

Kemikalielagen föreslås bli ändrad så att de övriga bekämpningsmedlen som för närvarande administreras med stöd av lagstiftningen om bekämpningsmedel omfattas av kemikalielagen. Dessutom föreslås miljöministeriet bli bemyndi-

gat att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om biocidpreparat för verkställande av Europeiska gemenskapens lagstiftning. I strafflagen föreslås vissa tekniska följdändringar på grund av den ändrade lagstiftningen.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2007.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2007.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionens motivering och annan utredning finner utskottet propositionen behövlig och lämplig. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Syftet med propositionen är att tydligare göra lagstiftningen om växtskyddsmedel och s.k. andra bekämpningsmedel och att modernisera lagstiftningens innehåll. Helhetsöversynen är angelägen och tydligare gör innehållet. Men utskottet vill uppmärksamgöra jord- och skogsbruksutskottet på följande faktorer.

Merparten av växtskyddsmedlen klassas som miljöfarliga, och för att de inte ska vara till skada måste de användas korrekt och ändamålsanpassat. Därför har lagstiftningen om växtskyddsmedel som mål inte bara att värna växters hälsa och livsmedelskvaliteten utan också att förebygga skadliga konsekvenser för miljön och näringskedjan av användningen av växtskyddsmedel. Ett lämpligt godkännandeförfarande, skyldighet att byta ut skadliga växtskyddsmedel mot mindre skadliga, skydd av användarnas hälsa och en adekvat tillsyn är centrala inslag i lagstiftningen.

Förslaget till lag om växtskyddsmedel följer rätt långt direktivet om växtskyddsmedel. Det är i och för sig begripligt eftersom det samtidigt handlar om att genomföra direktivet i Finland. Men utskottet ogillar översättningen av direktivets formulering i syftesparagrafen (1 §), där det sägs att växtskyddsmedel inte får medföra "oskäligen olägenhet för miljön" ("unacceptable influence on the environment" i direktivet). Utskottet menar att en sådan "oacceptabel miljöpåverkan" i vår lagstiftningssystematik närmast motsvaras av "förorening". Med hänsyn också

till att vi har ett förbud mot förorening av mark (7 § i miljöskyddslagen 86/2000) och ett förbud mot förorening av grundvatten (8 § i miljöskyddslagen), bör bestämmelsen förbjuda "förorening av miljön". Alternativt kan det föreskrivas att lagens syfte är att förebygga och bekämpa de skadliga hälso- och miljöeffekterna av växtskyddsmedel. Utskottet kräver att jord- och skogsbruksutskottet ändrar lydelsen på förslaget eller något annat vis som harmonierar med finländsk lagstiftning.

Utskottet understryker att växtskyddsmedel är kemikalier som också omfattas av kemikalielagen (744/1989). Det är helt klart enligt 3 § i den föreslagna lagen om växtskyddsmedel, men i detaljmotiven tas de viktigaste principerna som tillämpas också på växtskyddsmedel inte alls upp. De omfattar omsorgsplikt, skyldighet att inhämta information och skyldighet att välja. Om vårdslös eller ovarsam kemikaliehantering leder till att miljön förorenas, ska verksamhetsidkaren eller någon annan som orsakat föroreningen enligt bestämmelsen om omsorgsplikt se till att miljön återställs. Skyldigheten att inhämta information innebär att tillverkaren, importören eller distributören av en kemikalie samt andra verksamhetsidkare ska skaffa sig information om kemikalien verkningar i miljön. Skyldigheten att välja förpliktar verksamhetsidkaren, då det rimligen är möjligt, att välja den kemikalie eller metod bland de tillbudsstående alternativen som orsakar minst fara. De här principerna är så grundläggande för verksamheten att de bör tas fram i lagmotiveringen. Utskottet hänvisar dessutom till principen om strikt ansvar, som det har uttalat sig om i utlåtande MiUU 34/2005 rd om lagen om gödselpreparat.

Vidare framhåller utskottet att kommissionen i sitt förslag till EU:s växtskyddsmedelsförordning (KOM(2006)388) i juli, i anknytning till den samtidigt framlagda temainriktade strategin för hållbar användning av bekämpningsmedel (KOM(2006)372), önskar att de farligaste växtskyddsmedlen byts ut mot mindre skadliga ämnen eller metoder. I detta syfte föreslår kommissionen att den jämförande bedömningen och utbytet av växtskyddsmedel enligt EU:s växtskyddsmedelsförordning också ska omfatta bedömning och godkännande av verksamma ämnen i växtskyddsmedel och de nationella myndigheternas beslut om tillstånd att sälja växtskyddsmedel. Kommissionens förslag innebär att ett växtskyddsmedel kan förvägras godkännande, om det för samma ändamål finns ett preparat eller en metod som medför mindre risk för hälsan och miljön så att de skadligaste ämnena den vägen byts ut mot mindre skadliga ämnen eller metoder.

Utskottet anser att bestämmelserna om förfarandet för att godkänna växtskyddsmedel (9 och 15 §) och sambandet mellan dem är föga informativt. Meningen är att Finlands miljöcentral ska yttra sig om bedömningen av miljöriskerna i syfte att utreda förutsättningarna för att kunna godkänna ämnen som är avsedda som växtskyddsmedel. Men av de föreslagna paragraferna och motiven framgår inte att sakkunnigmyndigheterna ska komma överens om huruvida utlåtanden behövs och att en sakkunnigmyndighet i sitt utlåtande kan föreslå lämpliga skyddsåtgärder eller andra riskhanteringsåtgärder, om den föreslagna användningen av ett preparat utifrån riskbedömningen annars inte är acceptabel. Utskottet föreslår att uttrycket "utlåtanden om förutsättningarna för godkännande" i 15 § kompletteras med att sakkunnigmyndighetens uppgifter också omfattar bedömning av nödvändiga skyddsåtgärder eller riskhanteringsåtgärder.

Utskottet har också tagit upp 21 § om spridning från luften. Det är förbjudet att sprida växtskyddsmedel från luftfartyg, men det är möjligt att avvika från förbudet på de villkor som anges i lagen. Enligt utskottets mening bör miljömyn-digheten i förekommande fall beredas tillfälle att yttra sig om bedömningen av miljöriskerna innan ett beslut om spridning från luften fattas.

Det är mycket viktigt med en adekvat uppföljning och kontroll för att minska riskerna med kemikalisering. I den nationella strategin för anpassning till klimatförändringen¹ påpekas att klimatuspvarmningen sannolikt kommer att betyda att det behövs mer bekämpningsmedel på grund av risken för nya ogrästyper, växtsjukdomar och skadegörare och ökad användning av starkare bekämpningsmedel. En två veckor längre växtperiod betyder antagligen 1—2 besprutningar till av medel för att bekämpa skadegörare. Utskottet omfattar uppfattningen i strategin att vi måste försöka minska skadeverkningarna av en eventuellt ökad användning av bekämpningsmedel.

I 31 § i lagen om växtskyddsmedel föreskrivs att växtskyddsmedel ska övervakas objektivt och regelbundet. Det krävs effektivare kontroll om det finns anledning att misstänka att ett preparat eller en verksamhetsidkares verksamhet inte uppfyller fastlagda krav. Utskottet välkomnar bestämmelsen om kontrollprinciper och understryker att det också behövs adekvata resurser för kontrollen.

Utlåtande

Miljöutskottet föreslår

att jord- och skogsbruksutskottet ska beakta vad som anförts ovan.

¹ JSM:s publikationer 1/2005.

MiUU 32/2006 rd — RP 147/2006 rd

Helsingfors den 19 oktober 2006

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Pentti Tiusanen /vänst
vordf. Oras Tynkkynen /gröna
medl. Susanna Haapoja /cent
Rakel Hiltunen /sd
Sinikka Hurskainen /sd
Tuomo Hänninen /cent
Antti Kaikkonen /cent
Inkeri Kerola /cent
Kari Kärkkäinen /kd

Jouko Laxell /saml
Mikaela Nylander /sv
Heikki A. Ollila /saml
Eero Reijonen /cent
Säde Tahvanainen /sd
Satu Taiveaho /sd
Unto Valpas /vänst
Ahti Vielma /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.